

Liv, hälsa och hållbar utveckling i Västernorrland

Regionplan 2023–2025

Innehåll

1.	Regionplan Region Västernorrland	5
1.1	Varför finns regionplanen?	5
1.2	Principer för styrning och ledning	5
1.2.1	Grunduppdrag	5
1.2.2	Målstyrning	5
1.3	God ekonomisk hushållning	5
2.	Region Västernorrlands mål	6
2.1	Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling.....	6
2.2	Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård.....	9
2.3	Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet...	11
3.	Ekonomi.....	14
3.1	Ekonomiska mål	14
3.2	Ekonomiska förutsättningar	15
3.2.1	Nuläge – en kort sammanfattning	15
3.2.2	Ekonomiska bakgrundsfaktorer	15
3.3	Ekonomiska ramar	16
3.4	Ekonomiskt scenario 2023–2025	17
3.4.1	Resultat	17
3.4.2	Investeringar	17
3.4.3	Likviditet.....	17
3.4.4	Pensionsavsättningar.....	17
4.	Förutsättningar	18
4.1	Demografisk utveckling	18
4.2	Arbetsmarknad.....	18
4.3	Omvärldsfaktorer	18
4.3.1	Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen	18
4.3.2	God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik.....	19
4.3.3	Utveckling för god och nära vård	19
4.3.4	Fortsatt utveckling på nationell nivå	19

Bilaga: Så styrs Region Västernorrland

Här beskrivs regionens styrlogik, regionens förtroendemannaorganisation och den regionala koncernen.

Bilaga: Ekonomiska planeringsförutsättningar

Här framgår de preliminära ekonomiska ramarna för respektive nämnd och verksamhet.

Bilaga: Uppföljningsbilaga regionplan

Här anges indikatorer (med målvärden) för uppföljning av regionplanens målsättningar. Bilagan fastställs av Regionstyrelsen i december 2022.

Förord

Under 2022 var det fortsatt kraftig påverkan i världen av covid-19 pandemin. Även Region Västernorrland har behövt hantera ytterligare ett år med pandemi vilket också har färgat planen för perioden 2023–2025. Att stärka hållbarheten inom Region Västernorrlands verksamheter är ett mål för perioden 2023–2025. Det omfattar självklart klimat- och miljöarbetet men lika mycket att bygga en stabil och långsiktigt robust organisation. Därför kommer Region Västernorrland under 2023 att ytterligare stärka organisationen för kommande förändringar. Att kunna lita på att verksamheten klarar utmaningar kräver också att man hjälps åt och jobbar tillsammans. Under pandemin har det skett många förändringar som vi nu tar tillvara erfarenheter från. Vi kommer att fortsätta hålla i de positiva steg som tagits eftersom det ger oss en verksamhet som tål utmaningar även framåt.

En viktig lärdom från pandemin är vikten av läkarmedverkan på våra äldreboenden, det som kallas särskilda boenden. Där utökar vi resurserna med tio miljoner kronor för att förbättra vården för våra äldsta och sköraste invånare. Vi kommer också att fortsätta utveckla samarbetet med länets kommuner med en mer samordnad vård som mål. Många med stora vårdbehov behöver insatser av flera vårdgivare. Patienter eller anhöriga ska inte behöva samordna sin egen vård, det är ett uppdrag för primärvården och ska underlättas genom en fast vårdkontakt.

2023 kommer Region Västernorrland att integrera den tillitsbaserade styrningen fullt ut, en förändring som påbörjades under mandatperioden 2019–2022. Med en tillitsbaserad styrning blir det ännu tydligare att frågan om ”hur” inte är politisk. Den politiska nivån har ansvaret att ge förutsättningar och sätta övergripande mål, som i denna plan, och det är verksamheterna som har ansvaret att omsätta dessa och genomföra förändringar.

Vi bedömer att det under 2023 finns nya möjligheter till fler satsningar på regionens medarbetare. Under 2022 kunde vi genomföra lönehöjningar på 90 miljoner kronor. Vi har utvecklat dialogerna med de fackliga organisationerna under 2022 och under 2023 kommer dessa att fortsätta. Vi fortsätter stärka arbetsmiljöarbetet med bl.a. kompetensutveckling och ökad delaktighet, för att ge bästa möjliga förutsättningar för en bra verksamhet.

Arbetet med förflyttningen mot en god och nära vård intensifieras nu. Det ska vara enklare att få rätt vård på rätt nivå utifrån individens behov. Det innebär en förbättring och utökning av den digitala hälsocentralen, Min vård Västernorrland, att hälso- och sjukvården tar ett större gemensamt ansvar för förebyggande insatser och att främja hälsa samt att utveckla patient- och medborgarperspektivet på vården.

Att vara med och påverka beslut på EU-nivå och nationell nivå är betydelsefullt för länets framtid och det behöver regionen bli bättre på. Region Västernorrland ska förbättra samarbetet med våra lokala partners och på nationell nivå under 2023 så att Västernorrlands röst fortsätter stärkas.

Samtidigt väntar stora utmaningar 2023. Vi möter demografiska och ekonomiska påfrestningar som kommer ställa krav på kloka och långsiktiga hållbara beslut för befolkningens bästa möjliga hälsa.

Glenn Nordlund

Socialdemokraterna
Region Västernorrland

Ingeborg Wiksten

Liberalerna
Region Västernorrland

Målområde 1	Målområde 2	Målområde 3
 <p>Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling</p>	 <p>Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård</p>	 <p>Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet</p>
 <p>MÅL: Vi agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling</p>	 <p>MÅL: Vi erbjuder vård som utgår från individens behov och är tillgänglig</p>	 <p>MÅL: Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer</p>
 <p>MÅL: Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland</p>	 <p>MÅL: Vi bedriver kunskapsbaserad, trygg och säker hälso- och sjukvård samt tandvård</p>	 <p>MÅL: Vi främjar samarbete, innovation och utveckling</p>
 <p>Ekonomi är en grundförutsättning</p>		

Nämnder och styrelsen har ett ansvar att förverkliga regionplanens ambitioner vilket förutsätter samskapande där alla nämnder/styrelsen förväntas bidra till måluppfyllelse, med utgångspunkt i sina respektive grunduppdrag. Nämnderna och styrelsen ansvarar således för att i dialog och samverkan, arbeta för att de gemensamma målen uppnås. I verksamhetsplanerna kopplas indikatorer till de regionplansmål som relaterar till respektive nämnds/styrelsens grunduppdrag. För att säkerställa konkretisering av de politiska ambitionerna sker avstämning i samband med beredning av regionplanens uppföljningsbilaga.

Regionplanens tre målområden hänger samman och bildar en helhet som tillsammans uttrycker Region Västernorrlands övergripande riktning genom målsättningar och ambitioner, där ekonomin utgör grundförutsättning. Regionens olika uppdrag och målområdena kan delvis överlappa varandra. Alla nämnder/styrelsen har ansvar för att samverka och samråda med andra, såväl med organ lokalt, nationellt som internationellt inom sina respektive sakområden.

1. Regionplan Region Västernorrland

1.1 Varför finns regionplanen?

Regionplanen visar Region Västernorrlands inriktning och tänkta utveckling för åren 2023–2025. Regionplanen är en instruktion till organisationen om vad som ska prioriteras och det är ett krav i kommunallagen att alla regioner har en plan samt budget. Som ett stöd i prioriteringen finns uppgifter om statliga uppdrag, befolkningens behov samt olika förutsättningar och omvärldsfaktorer som påverkar regionens verksamhet. Planens ekonomiavsnitt ger information om vilka ekonomiska resurser som finns och hur de ska fördelas mellan olika uppdrag och verksamheter.

Det är fullmäktige som beslutar om regionplanen. Regionstyrelsen och nämnderna gör egna verksamhetsplaner där regionplanens övergripande prioriteringar är grunden. Förvaltningarna och verksamheterna utgår också från regionplanen samt konkretiserar i sin tur nämndernas och styrelsens prioriteringar i sin planering. Den röda tråden i målstyrningen beskrivs närmare i bilagan *Så styrs Region Västernorrland*.

1.2 Principer för styrning och ledning

Region Västernorrlands styrning utgår från regionens värdegrund, vision och mål samt grunduppdrag, förutom dessa är ekonomin en förutsättning. Styrande principer i styrmodellen är tillit och kunskap, som ska komma till uttryck genom styrning, struktur och ledarskap. Delaktighet, dialog och samverkan ska vara grundläggande inslag.

1.2.1 Grunduppdrag

En stor del av verksamheten är grunduppdrag. Det är uppdrag som regionen har genom lagar eller förordningar, genom beslut i regering och riksdag samt andra myndighetsuppdrag. Dessa grunduppdrag följs upp genom egenkontroll eller annan uppföljning som passar för uppdraget.

1.2.2 Målstyrning

Utifrån grunduppdragen innehåller regionplanen olika mål, prioriteringar, som visar vad som ska åstadkommas och vilka övergripande förändringar och förflyttningar som behöver göras. Det kallas målstyrning och innebär styrning genom vision, långsiktig inriktning, mål och övriga prioriteringar med en återkommande uppföljning av resultat och effekt. Målstyrningen ger verksamheten frihet att bestämma *hur* arbetet ska utformas och genomföras. Region Västernorrlands ekonomiska förutsättningar är grunden för prioriteringar, långsiktig inriktning och mål för verksamheten.

1.3 God ekonomisk hushållning

Regionplanen med bilagor innehåller ekonomiska ramar med prioriteringar samt mål för verksamhet och finansiering, som har betydelse för en god ekonomisk hushållning i Region Västernorrland. Med god ekonomisk hushållning menas att verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv med en finansiering som långsiktigt garanterar verksamheten. Kriterier för utvärdering av en god ekonomisk hushållning i Region Västernorrland anges i *Uppföljningsbilaga regionplan*.

2. Region Västernorrlands mål

Region Västernorrlands vision ”Liv, hälsa och hållbar utveckling” är utgångspunkt för arbetet med regionplanen 2023–2025. Med grund i visionen har regionfullmäktige beslutat om långsiktiga strategiska målområden samt prioriteringar och mål.

Region Västernorrlands verksamhet ska utgå från olika målgruppers behov och förutsättningar. Det kan innebära att grupperns behov ställs mot varandra och att prioriteringar är nödvändiga. I detta utgör de horisontella perspektiven en vägledning, det är frågor som spänner över samtliga uppdrag och mål. Dessa perspektiv ska genomsyra all verksamhet och beaktas vid planering, beslut, genomförande och uppföljning. De prioriterade perspektiven beskrivs förutom i regionplanen också i de målbilder och i den hållbarhetsplan som Region Västernorrland antagit. Förutom dessa behöver Region Västernorrlands verksamheter fortsatt lyfta barnrättsperspektivet, då den lagstiftningen är ny, samt fortsätta arbetet kring diskrimineringsgrunderna och arbetet mot våld i nära relationer.

Region Västernorrlands uppdrag som demokratiaktör innebär bland annat att skapa förståelse och legitimitet för regionens uppdrag samt att genom öppenhet, transparens och dialog ge invånarna möjlighet att delta i den demokratiska processen. Ytterst kommer regionens arbete att speglas i bilden av hur andra ser på oss, som verksamhet och samhällsbyggare. Därför kommer olika dimensioner av befolkningens syn på Region Västernorrlands tjänster och utbud följas upp utifrån regionplanens samlade målområden och kopplas till visionen.

2.1 Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling

För att möta dagens och framtidens komplexa samhällsutmaningar krävs ett modigt regionalt ledarskap, vilket betyder att ta sig an utmaningar och samverka brett. Region Västernorrland ska, som regionalt utvecklingsansvarig aktör med ansvar för stärkt folkhälsa och som partner i utveckling av nära vård, leda och samordna ett stort antal verksamheter samt leda genomförandet av länets regionala utvecklingsstrategi. Det är avgörande att Region Västernorrland axlar och stärker det regionala ledarskapet i dialog och samverkan med kommunerna, regionerna i norra Sverige och andra; exempelvis civilsamhällets aktörer.

De socioekonomiska förutsättningarna behöver stärkas, ohälsa och utanförskap minska och utbildningsnivån hos länets invånare höjas. Region Västernorrland ska också, tillsammans med andra aktörer, säkerställa en sammanhållen kollektivtrafik, en hållbar och välutbyggd fysisk och digital infrastruktur och kontinuerligt stödja insatser som främjar tillväxten för ett konkurrenskraftigt, hållbart och breddat näringsliv i hela länet. Målområdet innefattar också ett strategiskt påverkansarbete för att stärka Västernorrland och norra Sverige på EU- och nationell nivå. Med ett gemensamt funktionellt och gränsöverskridande påverkansarbete, bland annat genom North Sweden European Office, säkras att utmaningar och möjligheter i länet tas tillvara.

MÅL: Region Västernorrland agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling

Ett modigt regionalt ledarskap

Ett modigt ledarskap tar sig an aktuella utmaningar och samverkar med de aktörer som blir relevanta för utvecklingen. Region Västernorrland är en viktig aktör i samhällsbyggandet och kan genom regional planering skapa möjligheter för andra att agera när det behövs. Arbetet för fortsatt regional utveckling sker i samverkan med kommuner, regioner, statliga myndigheter, företag och civilsamhället.

Västernorrland som län tjänar på att aktuella frågor uppmärksammas tidigt i beslutsfattandet, både på EU-nivå och på nationell nivå. Utifrån länets utmaningar bedrivs påverkansarbete som stärker länets möjligheter att påverka beslut, öka investeringsviljan och andelen extern finansiering. Detta sker i samverkan och samordning med bland annat Europa forum Norra Sverige, North Sweden European Office, North Sweden Stockholm Office och länets egna regionala samverkansråd. Region Västernorrland som organisation behöver fortsätta utveckla omställningsförmågan, för att kunna möta förändringar och för att kunna prioritera sina strategiska och långsiktiga beslut.

Ett långsiktigt hållbart Västernorrland

Den regionala utvecklingsstrategin bygger på Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, för ett långsiktigt hållbart Västernorrland. Västernorrland ska vara en förebild för andra genom att låta hållbarhetsdimensionerna vara en naturlig del i de prioriteringar som görs. I det regionala ledarskapet verkar Region Västernorrland bland annat för minskad klimatpåverkan och långsiktig hushållning av jordens resurser. Hit hör arbetet med infrastruktur för hållbar energiförsörjning i länet. Här ingår även stöd till företagen i omställningen till ett hållbart näringsliv. Detta görs bland annat genom Energikontoret som verkar för ökad användning av förnybar energi och energieffektivisering i Västernorrland.

Region Västernorrland är med och skapar förutsättningar för ett mer sammanhängande och robust län. I fokus är transport och digital infrastruktur. Region Västernorrland ansvarar för den regionala transportinfrastrukturplaneringen och har också ett samordnande ansvar för bredbandsutbyggnad i länet. Organisationens uppdrag inom fysisk och digital infrastruktur, kollektivtrafik och kommersiell service gör att Region Västernorrland, tillsammans med bland annat kommunerna och regionerna i norra Sverige, kan utveckla välfärden, bidra till att skapa attraktiva boende- och livsmiljöer, fungerande arbetspendling och utvecklade möjligheter till distansoberoende arbete och företagande i alla delar av länet. De förutsättningar som skapas för länets invånare tillsammans med andra ansvariga aktörer efterfrågas också av besökare som kommer till länet. Region Västernorrland samarbetar nära med andra samhällsaktörer för att skapa ett konkurrenskraftigt, innovativt och kreativt närings- och kulturliv som bidrar till en hållbar tillväxt för länet.

Kompetensförsörjning och livslångt lärande

Kompetensförsörjning och livslångt lärande är avgörande för den långsiktigt hållbara tillväxten och sker på flera sätt. I den eftergymnasiala utbildningen är exempelvis yrkeshögskolor och folkhögskolor viktiga resurser. För att klara av kompetensförsörjningen krävs samarbete med de som bedriver högre utbildning, såsom högskolor, universitet och alla former av yrkesutbildning. Samarbete behöver även ske med de som finansierar och bedriver avancerad forskning och utvecklingsverksamhet, med regionala forskningsmiljöer samt med det regionala näringslivet, vilket även omfattar nationella och internationella företag som har verksamhet i Västernorrland.

Genom att hålla samman stödet (finansiering, utveckling och innovationsstöd) skapas de bästa möjligheterna för företagens tillväxt. Kompetensförsörjningen innefattar också behovet inom regionens egna verksamheter och behöver ses i en helhet utifrån samhällets förändring mot en god och nära vård.

Regionens egna folkhögskolor bidrar till att utjämna utbildningsklyftor, stärka Västernorrland som folkbildningslän, ge möjligheter till livslångt lärande och utgör en viktig del av länets arbete med kompetensförsörjning genom yrkesutbildningar och förberedande kurser. Folkhögskolorna erbjuder människor med olika bakgrund och förutsättningar möjlighet att påverka sin livssituation, höja utbildningsnivån samt bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Ett attraktivt Västernorrland för invånare och besökare

Västernorrland behöver vara en plats där många trivs, som invånare och som besökare. I samverkan med andra samhällsaktörer behöver Västernorrlands attraktionskraft stärkas. Tillväxt och utveckling ska utgå från lokala och regionala förutsättningar. Ett funktionellt och sammanhållet kollektivtrafiksystäm för hållbart resande som sätter resenären i fokus ger möjlighet för människor att bo och verka i hela Västernorrland, möjliggör arbetspendling mellan flera orter i länet och över länsgränser. Det möjliggör också att företag kan etablera och utveckla sina verksamheter i länets alla kommuner. För att lyckas med den ambitionen krävs en skatteväxling innebärande att det samlade ansvaret för såväl ekonomi som trafik överförs från länets sju kommuner till Region Västernorrland.

Region Västernorrland vill erbjuda tillgänglig och kvalitativ kultur-, konst- och biblioteksverksamhet för alla. De regionala kulturverksamhetsområdena ska vidareutvecklas och vara tillgängliga i hela länet.

MÅL: Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland

Hälsa – en mänsklig rättighet

Hälsa är en grundläggande del av våra mänskliga rättigheter. Region Västernorrland behöver arbeta systematiskt med hälsofrämjande och förebyggande insatser för att alla invånare ska ha möjlighet att uppnå en god hälsa utifrån sina förutsättningar. Detta gäller oavsett socioekonomisk status, språk, kön, könsidentitet, funktionsnedsättning, etnicitet, trosuppfattning, ålder, sexuell läggning eller andra individuella egenskaper. Individer och grupper med sämre förutsättningar för en god hälsa ska särskilt lyftas fram. Genom att bättre synliggöra och reflektera över de normer som begränsar skapas bättre förutsättningar för en jämlik hälsa. Folkhälsofrågorna utgör ett brett samhällsansvar där inte minst samverkan med kommunerna och civilsamhället, till exempel ideella föreningar och organisationer, är väsentligt.

Med tidiga insatser går det att förebygga ohälsa hos barn och unga, något som leder till positiva effekter under hela livet. Insatser till barn, oavsett ålder, kan rusta dem för att klara sig bättre i framtiden och den investeringen betalar sig genom varje individs framgång och livslånga utveckling. Region Västernorrland ska förstärka och bredda samarbetet med civilsamhället och myndigheter så att barns behov fångas upp tidigt och med gott resultat för individen.

Region Västernorrlands insatser behöver än tydligare stärka individen att ta eget ansvar att agera hälsofrämjande och förebygga ohälsa. Arbetet ska leda till att fler invånare har en god hälsa och insatserna ska minska ohälsa som uppstår på grund av livsvillkor och levnadsvanor. Ur såväl

individens som samhällets perspektiv är det bästa att förhindra och förebygga sjukdom, eftersom det leder till minskad sjuklighet, minskat lidande och minskade samhällskostnader. I arbetet mot våld i nära relationer ska Region Västernorrland agera proaktivt, fånga upp risker för individen och erbjuda stöd när det behövs, i enlighet med gällande strategi.

Kultur och utbildning – viktiga faktorer för hälsa

Kultur är en väg till ökad hälsa och välbefinnande. Exempelvis beskriver personer som är aktiva i föreningar eller med olika individuella aktiviteter att de har bättre hälsa än de som inte är aktiva. Individer som har högre utbildning har oftare bättre hälsa än de med lägre utbildning. Tillgång till kultur och utbildning är alltså direkt kopplade till länets välfärd. I länet behövs möjligheter till ett livslångt lärande, med flexibla lärandeformer och möjlighet till karriärväxling och omställning för invånarna. Region Västernorrland är en aktiv och drivande part i olika samfinansierade kulturverksamheter som ger länets invånare möjligheter att uppleva en mångfald av olika kultur-uttryck. Region Västernorrland vill vara en aktiv partner i samarbetet med civilsamhället för att bidra till ett aktivt föreningsliv och en stark ideell sektor, som ger invånarna både social gemenskap och livskvalitet.

God och nära vård är ett sätt att minska ojämlikheter i hälsa

Region Västernorrlands arbete med god och nära vård har stora möjligheter att bidra till en mer jämlik hälsa i befolkningen tack vare ett fokus på individens egna förutsättningar och behov. Hälso- och sjukvården ändrar sina arbetssätt för att patienten ska kunna vara en aktiv ”medskapare” - där patientens och närståendes erfarenheter, kunskaper och resurser tas tillvara på ett bättre sätt än det görs idag. En god och nära vård handlar också om att öka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, att använda ett personcentrerat arbetssätt samt erbjuda en mer sammanhängande vård, där det inte blir upp till varje individ att hitta vägarna genom systemet utan verksamheten har ansvaret att underlätta att rätt insatser når individen vid rätt tidpunkt. Ett tydligare fokus behövs på det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet.

2.2 Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård

Morgondagens behov av välfärd ställer nya krav. Hälso- och sjukvårdssystemet står inför en stor förändring där regionens och kommunens primära vård kommer att vara basen. Hälso- och sjukvården kommer att utsättas för ett högt förändringstryck med krav på förbättrad omställningsförmåga.

Den med kommunerna gemensamma målbilden för god och nära vård utgör ramarna för den fortsatta utvecklingen av länets hälso- och sjukvård. De mål som förtydligas i avsnittet kommer tillsammans genomsyra verksamheten för att uppnå önskade resultat. Viktiga delar i detta är bland annat en personcentrerad och sammanhållen vård för individen och att verksamheterna drivs effektivt. Målområdet omfattar hälso- och sjukvård samt tandvård som är jämlik, kunskapsbaserad, som är säker, ändamålsenlig och ges i rimlig tid. I målområdet inryms hälsofrämjande insatser, prevention, omvårdnad, rehabilitering/habilitering samt medicinsk vård och behandling.

MÅL: Vi erbjuder vård som utgår från individens behov och är tillgänglig

Utveckling mot sammanhållen och nära vård

Region Västernorrland arbetar för att utveckla en god och nära vård som utgår från ett patientperspektiv samt olika gruppers behov och stödjer en sammanhållen vård. Omställningen innebär att en större del av vården gällande exempelvis behov som ofta förekommer bland befolkningen, ska ges så nära patienterna som möjligt och med en förebyggande ansats. Behov som är mindre vanliga eller sällanhändelser ska koncentreras för att skapa förutsättningar för hög kvalitet. Utvecklade och moderna arbetssätt är grunden för att kunna möta den förändring som nära vård innebär. I utvecklingen behöver patientens kunskaper och resurser tas tillvara både internt, inom Region Västernorrlands hälso- och sjukvård samt tandvård, och externt tillsammans med andra aktörer – däribland civilsamhället.

Patientens upplevelse är central för begreppet ”närhet” och består av flera dimensioner, som geografisk närhet till vården, närhet i form av tillgänglighet, kontinuitet, trygghet och samordning – vilket kan bidra till en ökad trygghet och tillit hos individen. En hög tillgänglighet till hälso- och sjukvård och tandvård är en förutsättning för att kunna möta befolkningens behov och en viktig nyckel till en god och jämlik hälsa bland invånarna. Både fysisk och digital tillgänglighet är viktig.

För att skapa goda förutsättningar för hög tillgänglighet och en sammanhållen vård krävs ett utvecklat internt samarbete och samskapande mellan den sjukhusdrivna vården och primärvården med fokus på ett hälsofrämjande och förebyggande arbete. Även samarbetet med skola, socialtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt privata utförare är avgörande för att kunna möta behoven på rätt vårdnivå. Samarbetet behöver kunna anpassas efter de olika behov och möjligheter som finns i de olika kommunerna. Det första och det långsiktiga omhändertagandet av personer med kroniska sjukdomar sker i stor utsträckning i den nära vården. Den ”nära vården” blir också allt mer specialiserad, vilket i sin tur ställer nya krav på kompetens.

Patienten som medskapare

Patientens och vårdens resurser och kunskaper ger tillsammans möjligheter som ännu inte nyttjats fullt ut. Fortsatt utveckling till ett personcentrerat förhållningssätt behövs, vilket handlar om att se hela personen som en resurs – med kunskap, eget ansvar och förmåga att förstå och ta beslut kring sin situation. Gott bemötande är en viktig faktor för att utveckla en mer jämlik vård. Jämlik vård handlar om att alla ska få den vård de behöver, bemötas professionellt och behandlas med respekt. Då hälsan inte är jämlikt fördelad ska en sjukvård som strävar efter att uppnå en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen prioritera de som har störst behov.

Hälsofrämjande och förebyggande

Region Västernorrland ska fortsätta arbetet för en utvecklad hälso- och sjukvård, med fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser. Det är en avgörande framtidsfråga, där förändringsförmågan i organisationen behöver stärkas för att uppnå större hälsovinster för alla invånare. Ur såväl individens som samhällets perspektiv är det bästa att förhindra och förebygga sjukdom. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser leder till minskad sjuklighet, minskat lidande och minskade samhällskostnader. Tandvården ska i första hand vara inriktad mot förebyggande tandvård, för både ungdomar och äldre. Region Västernorrland ska fortsätta sitt intensiva arbete för utvecklade arbetssätt inom både allmän- och specialisttandvården.

Tandvården ska i första hand vara inriktad mot förebyggande tandvård, för både ungdomar och äldre. Region Västernorrland ska fortsätta sitt intensiva arbete för utvecklade arbetssätt inom både allmän- och specialisttandvården.

Effektiv vård utifrån individens behov

Verksamheterna behöver drivas effektivt, vilket innebär att fokus också behöver riktas mot produktiviteten i hälso- och sjukvård samt tandvård. Detta för att bidra till förbättrad tillgänglighet till jämlik vård genom minskade köer och väntetider samt en ökad kostnadseffektivitet i verksamheterna.

Invånarna ska kunna ställa samma höga krav på alla vårdgivare, oavsett om verksamheterna drivs offentligt eller av privata utförare. Detta förutsätter att den gemensamt finansierade vården styrs utifrån människors olika behov.

MÅL: Vi bedriver kunskapsbaserad, trygg och säker hälso- och sjukvård samt tandvård

Kunskapsbaserad vård

Hälso- och sjukvården ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och utformas för att möta den enskilde individens behov på bästa möjliga sätt. Utgångspunkten är att bästa möjliga kunskap används vid varje möte mellan vårdpersonal och patient.

Arbetet med etablering av regionernas gemensamma nationella system för kunskapsstyrning fortgår likväl som arbetet med lokala programområden (LPO). Det systematiska arbetet med kunskapsstyrning syftar till en mer kunskapsbaserad och jämlik vård, vilket kräver en god följsamhet till nationella riktlinjer, beslutsstöd och rekommendationer i hälso- och sjukvården. För att kunna ha ett lärande och stödjande system på alla nivåer ska stöd och strukturer som underlättar för verksamheternas uppföljning och analys finnas.

Patientsäker vård med hög kvalitet

En utvecklad säkerhetskultur ska genomsyra arbetet med patientsäkerhet, från ledning och styrning till bemötande och handling. Det är viktigt att patientsäkerhetsarbetet ses som en självklar del av vardagen, att det i organisationen finns ett tillåtande, öppet och integrerat risktänkande samt att det bedrivs ett proaktivt arbete för att leverera en god och säker vård med hög kvalitet. Arbetsmiljö och patientsäkerhet är nära sammankopplade och har en ömsesidig påverkan, arbetsmiljön är med andra ord viktig också för patientsäkerheten.

I Region Västernorrland ska det finnas olika stöd och strukturer, exempelvis patientnämnd samt systematiska arbetssätt utifrån kvalitet- och patientsäkerhetsarbete.

2.3 Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet

Målområdet omfattar Region Västernorrlands interna uppdrag, med frågor som att vara attraktiv arbetsgivare för medarbetare och chefer samt att ha långsiktigt hållbara och effektiva processer, exempelvis inom ekonomi, organisationskultur, utvecklat ledar- och medarbetarskap samt digitalisering. Region Västernorrland ska också skapa

förutsättningar för så kallade akademiska miljöer, där vi som organisation både bidrar till aktuell forskning och gör det möjligt för medarbetare att forska och att fortbilda sig. Inom området ingår även frågor som rör utvecklingen av organisationens interna produkter och tjänster.

MÅL: Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer

Attraktiv arbetsmiljö

Region Västernorrlands verksamheter ska bedrivas på ett hållbart sätt. Ett hållbart medarbetarskap innebär att medarbetarna ges förutsättningar till en god arbetsmiljö där man känner arbetsglädje, är delaktig i arbetet, har goda och attraktiva arbetsvillkor samt ges möjlighet till och tar ansvar i sin medarbetarroll. För att åstadkomma detta behöver det finnas en utvecklad dialog mellan ledning och medarbetare, där fackförbunden i sin roll som arbetstagarorganisationer är en naturlig part som företrädare för sina medlemmar. Här är även skyddsombuden en viktig resurs. Det är viktigt att Region Västernorrland fortsätter att utveckla ledarskapet och ledarskapskulturen, utifrån tydligt samverkansfokus.

Kompetensutveckling

En kvalitativ verksamhet bygger på att medarbetarna har den rätta kompetensen för uppdragen och förflyttningen mot en god och nära vård. Region Västernorrland behöver fortsätta att erbjuda utvecklings- och karriärmöjligheter samt en lärande miljö med möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling och möjlighet till forskning. Det behövs också goda förutsättningar för lärande i arbete och praktik inom den egna organisationen.

Forskning, utbildning och fortbildning är viktiga för en väl utvecklad akademisk miljö, som i sin tur främjar kompetensförsörjning och god utveckling av verksamheterna. Region Västernorrland har ett tydligt fokus på att skapa goda förutsättningar för dessa områden både på egen hand och i samverkan med andra. Det behövs fler möjligheter till utvecklings- och specialisttjänster för fler professioner inom organisationen.

Kompetensförsörjning

Med utgångspunkt i samhällsutvecklingen och de föränderliga förutsättningar som påverkar kompetensbehoven inom Region Västernorrland, behöver organisationen säkerställa att det finns nödvändiga kompetenser, på kort och längre sikt. Det är av stor vikt att kompetensförsörjningen prioriteras och sker utifrån god och nära vård och behovet av hälso- och sjukvård. Det finns även behov av regiongemensamma åtgärder för bemanning och kompetensförsörjning. Ett särskilt fokus behövs i en del verksamheter, genom proaktiva insatser som till exempel utvecklat samarbete med utbildningsanordnare på olika nivåer. En ambition som särskilt rör hälso- och sjukvården liksom tandvården, är att i största möjliga mån ha medarbetare som är anställda av Region Västernorrland. Samarbetet med samtliga Sveriges regioner, men kanske framför allt inom norra sjukvårdsregionen, ska fortsätta att utvecklas för att minska beroendet av inhyrd personal. En stabil och varaktig bemanning skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö och ett långsiktigt utvecklingsarbete där alla är med och bidrar till ökad kvalitet. De utlandsrekryteringar som görs ska ha möjlighet till ett kvalitativt språkstöd för att snabbt komma in i det svenska sjukvårdssystemet.

MÅL: Vi främjar samarbete, innovation och utveckling

Effektiva processer

Region Västernorrlands verksamheter ska vara välskötta och hållbara med god kvalitet i utbudet av tjänster som erbjuds. Fokus är att förbättra och underlätta för Västernorrlands invånare. Systematiskt förbättrings- och kvalitetsarbete är en naturlig del i verksamheternas dagliga arbete. Viktiga förutsättningar för kvalitet och hållbarhet i processerna är att organisationen har en god omställningsförmåga i interna flöden och arbetssätt och att samverkan och samarbete utgör naturliga inslag. I detta söks aktivt nya områden för samverkan och för att ta tillvara fördelar som kan skapas tillsammans med andra.

Medskapande, innovation och utveckling

En tydlig, verksamhetsanpassad och tillitsbaserad styrning präglar verksamheten och ska bidra till god och likvärdig kvalitet inom Region Västernorrland. Att fokusera på invånarnas förutsättningar och behov kommer att bli allt mer avgörande för att möta framtida behov inom länet. Invånarna och medarbetarna ska bjudas in till dialog för nytänkande, innovation och utveckling. Viktiga utgångspunkter för arbete med utveckling och innovation är att verksamheten är ansvarig och drivande i dess egen verksamhetsutveckling. Region Västernorrland har strukturer i organisationen som stöttar och utvecklar detta arbete.

Ny teknik och digitalisering

Digitalisering och digital transformation ska möjliggöras när det ger ett mervärde. Digitaliseringen ska underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd, liksom bidra till ökade möjligheter att utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet. Nyttjande av ny teknik och digitalisering är också viktiga förutsättningar för effektiva arbetssätt och processer inom organisationen. För att kunna ta tillvara den nya teknikens och digitaliseringens möjligheter, behövs digital kunskap och delaktighet. Region Västernorrland behöver på olika sätt stärka möjligheterna för detta, samtidigt som utvecklingsarbetet även behöver fortsätta för att nyttja ny teknik och skapa relevanta och användarvänliga digitala tjänster och lösningar.

Miljö- och hållbarhetsarbetet inom organisationen

Region Västernorrland ska främja en hållbar utveckling, det vill säga utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov, ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Hälsöfrämjande och förebyggande insatser ger, förutom en positiv påverkan på människors hälsa, även effekter på samhällsekonomi, miljö och klimat, trygghet och social sammanhållning. Region Västernorrland har stor påverkan på människors möjlighet till god hälsa och goda livsmiljöer genom arbetet med hälso- och sjukvård, tandvård och regional utveckling samt genom en god arbetsmiljö för medarbetarna.

Regionens hållbarhetsplan utgör ett stöd för att möta upp de tre dimensionerna av hållbar utveckling så att organisationens insatser ligger i linje med Agenda 2030. I hållbarhetsplan har de globala målen omformats till fyra övergripande mål för Region Västernorrland 2020–2024: Vi ökar kunskapen om hållbarhet, Vi arbetar för att varje människa ska må bra, Vi använder jordens resurser klokt samt Vi begränsar klimatpåverkan. Region Västernorrland är Fairtrade-diplomerad, och kommer att fortsätta hållbarhetsarbetet inom området

Region Västernorrland vill arbeta på ett sätt som sätter miljöfrågorna i fokus inom organisationen. En förutsättning för att ständigt förbättra miljöarbetet i organisationen är att det bedrivs systematiskt och målinriktat. Miljöledningsarbetet ger struktur och stöd för hur miljöarbetet ska planeras, genomföras, följas upp och förbättras.

3. Ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna för Region Västernorrland är i likhet med föregående år svåra att överblicka eller förutse kommande år. De långsiktiga effekterna av den pågående pandemin, exempelvis i form av uppskjuten vård, är vid regionplanens upprättande svåra att bedöma. Det föreligger även i dagsläget svårigheter att bedöma såväl inflationen som skatteunderlagets utveckling till följd av det förändrade säkerhetsläget i Europa.

Den finansiella planen bygger på ett antagande om en återgång till i huvudsak ett normalläge i verksamheten och i ekonomin under planperioden. Basen för de finansiella ramarna och budgeten är aktuell skatteunderlagsprognos från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), aviserade statsbidrag samt en bedömning av kostnadsutvecklingen. Vidare bygger de ekonomiska förutsättningarna på att verksamhetens omfattning anpassas till tilldelade ekonomiska resurser och att takten i denna omställning sker enligt plan. Den statliga finansieringen av hälso- och sjukvårdssektorn är ytterst osäker vad gäller eventuella tillskott kommande år.

3.1 Ekonomiska mål

Grunden för verksamheten inom Region Västernorrland är det som i kommunallagen benämns ”god ekonomisk hushållning”. Detta innebär att det ur ett finansiellt perspektiv krävs att Region Västernorrland har kostnadseffektiva verksamheter som hushållar med tillgängliga resurser samt har en god framförhållning i ekonomin.

Region Västernorrlands finansiella mål är en ekonomi i balans över tid. Den långsiktiga ambitionen är att klara generationsfrågan i finansieringen av dagens verksamhet fullt ut och återställa det egna kapitalet på 15–20 års sikt (inklusive ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998). För detta krävs en resultatnivå på cirka 180 miljoner kronor motsvarande i snitt kring två procent av intäkter från skatter och generella statsbidrag. Detta innebär att dagens generation ska bära de kostnader för service som den beslutar och konsumerar.

En grundförutsättning för att på lång sikt säkerställa kostnadseffektiva verksamheter är att kostnaden för produktionen av vård, per DRG-poäng¹ förbättras till högst 5 procent över snittet i riket för jämförbara sjukhus (vilket skulle innebära en förbättring om cirka 10 procent /350–400 miljoner kronor jämfört med nuvarande nivå).

På kort sikt är ambitionen att etablera en stabil resultatnivå som uppgår till minst 1 procent av intäkter från skatter och generella statsbidrag, motsvarande cirka 90 miljoner kronor. För att uppnå detta krävs en sänkt kostnadsnivå för alla verksamheter samt investeringar som finansieras i huvudsak med egna medel.

¹ Diagnosrelaterade grupper (DRG) är ett verktyg för att gruppera vårdkontakter till större medicinskt relevanta och kostnadsmässigt likvärdiga grupper. Vårdkontakter kan viktas med avseende på resurstyngd, med hjälp av uppgifter från Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner. Prestationen utgörs av summerade viktade vårdtillfällen och besök, och uttrycks i så kallade DRG-poäng.

För att nå ovanstående ambitioner behöver målen under planperioden 2023–2025 utvecklas enligt nedan:

- Det egna kapitalet, exklusive jämförelsestörande poster² förstärks och soliditeten förbättras.
- Kostnaden per DRG-poäng uppgår till högst 7,5 procent över snittet i riket för jämförbara sjukhus, innebärande en effektivisering med 270–300 miljoner kronor.
- Pensionsmedelsförvaltningen behöver tillföras minst ett belopp som motsvarar ökningen av Region Västernorrlands pensionsavsättning (exklusive jämförelsestörande förändringar).
- Självfinansieringen³ av investeringar, exklusive strategiska investeringar⁴, bör vara minst 100 procent.

3.2 Ekonomiska förutsättningar

3.2.1 Nuläge – en kort sammanfattning

Regionens ekonomiska förutsättningar är negativa till följd av fortsatta minskningar av befolkningen i länet, länets andel av rikets befolkning samt ökad andel äldre. Det innebär att färre antal invånare ska bära en ökande kostnad, vilket ställer krav på effektiviseringar. Det innebär också att Västernorrlands andel av det statliga stödet och de riktade statsbidragen minskar.

Ett positivt resultat för åren 2020 och 2021 innebär att tidigare års underskott har återställts och belastar inte planperioden.

De ekonomiska konsekvenserna av i första hand kompetensförsörjningen, pensionskostnadernas finansiering samt minskade statsbidrag och fortfarande allt för hög kostnadsnivå inom hälso- och sjukvården innebär en utmaning att i nuläget ta beslut om finansieringen som är ansvarsfull, realistisk och långsiktigt hållbar. Det kan vidare konstateras att vad gäller planeringsförutsättningarna från staten finns mer att önska vad gäller den långsiktiga finansieringen.

3.2.2 Ekonomiska bakgrundsfaktorer

Under planperioden beräknas följande utveckling när det gäller befolkning, löner, priser och skattekraft.

	2022	2023	2024	2025
Befolkning 1/11 året före budgetåret	244 223	243 600	243 200	242 800
Andel av riket befolkning, %	2,34%	2,32%	2,31%	2,29%
Löne- och prisförändringar, %	2,5	2,5	3,0	3,0
Uppräkningsfaktor, eget skatteunderlag i %	4,4	5,3	2,8	2,7
Medelskattekraft i riket (tkr/inv)	248,9	259,9	268,0	276,2
Egen skattekraft i % av riket medelskattekraft	94,3	94,3	94,2	94,0
Utdebitering, % (oförändrad)	11,29	11,29	11,29	11,29

2 Exempel på jämförelsestörande poster är realiserade finansiella tillgångar, som till exempel aktier och räntefonder.

3 Nyckeltalet beskriver hur stor andel av nettoinvesteringarna som finansieras av egna medel. Detta tas fram genom att dividera årets resultat plus avskrivningar, med nettoinvesteringarna. Den långsiktiga målsättningen bör vara att självfinansieringsgraden ska vara minst 100 procent.

4 Strategiska investeringar kan tillåtas om rationaliseringseffekten är dokumenterad eller om investeringen genomförs i strategiskt syfte för att nå regionens mål.

Av ovanstående tabell framgår att befolkningsutvecklingen är vikande i antal, minskningen motsvarar nära 0,2 procent per år, cirka 400 personer. Till detta kommer det faktum att Västernorrlands andel av rikets befolkning minskar varje år med cirka 0,02 procentenheter, vilket motsvarar ca 1 000 invånare som hade behövts för att länet inte ska halka efter rikets befolkningstillväxt. Vidare syns en fortsatt ökning av antalet invånare över 80 år och en minskning av personer i arbetsför ålder, vilket innebär en försämrad försörjningskvot och därmed ekonomisk påfrestning.

Under planperioden tillkommer ytterligare kostnader, bland annat på grund av demografiska förändringar och medicinteknisk utveckling. Nya behov och strategiska satsningar måste i första hand tillgodoses genom effektiviseringar och omDispositioner. Därtill kommer att finansieringen inom regionens verksamheter beräknas komma att försvagas under de närmaste åren. Orsaker till detta är dels den beräknade befolkningsminskningen, dels en allmänt högre kostnadsökningstakt för i första hand pensioner samt att den statliga finansieringen av välfärden minskat i omfattning jämfört med de senaste två åren.

Om man jämför kostnadsutvecklingen under planperioden med skatteunderlagets utveckling, det vill säga befolkningens förmåga att betala landstingsskatt, innebär det en brist. Skatteintäkterna och de generella statsbidragen ökar i mindre omfattning än kostnaderna efter 2022, och innebär en brist på knappt 2 procent eller cirka 160 miljoner kronor per år. Om intäkterna från skatter och de generella statsbidragen 2023 och 2024 ökar i nivå med löne- och prisförändringar årligen, skulle det tillföras ytterligare cirka 65 miljoner kronor år 2025.

3.3 Ekonomiska ramar

Förslaget till ekonomiska ramar redovisas i särskild bilaga som utgör preliminära ekonomiska planeringsförutsättningar i arbetet med ”Uppdrag Primärvårds Ersättningsbilaga” och verksamhetsplaneringen i nämnder/styrelser och verksamheter.

Beslut om finansiering, skattesats och en samlad resultat- och balansbudget samt kassaflödesanalys och investeringsplan för åren 2023–2025 kommer tillställas regionfullmäktige för beslut i november 2022.

De ekonomiska ramarna för budget 2023 och plan 2024–2025 har sin utgångspunkt i den av regionfullmäktige, i juni 2021, beslutade regionplanen för åren 2022–2024. Därefter har justeringar av de ekonomiska ramarna inarbetats utifrån:

- Regionstyrelsens beslut i december 2021, februari–april 2022 om tilläggsbudget och omDispositioner har inarbetats i förslaget till ekonomiska ramar 2023–2025.
 - De beslut som under 2022 påverkar ekonomin långsiktigt i stor omfattning är utökad särskild lönesatsning samt finansiering av utökade kostnader för tågtrafiken.
- Ramuppräknning i enlighet med SKR:s bedömning av LPIK-utvecklingen kommande år.
- De interna överenskommelserna ska räknas upp enligt tidigare uppräknning dvs, 2,5% för år 2023, 3,0% för år 2024 och 3,0 % för år 2025.
- Ramjusteringar motsvarande effekten av beräknad höjd intern pensionsavgift samt höjd intern ränta på bundet kapital är inarbetade i de ekonomiska ramarna.
- Hälso- och sjukvårdens ekonomiska ram för den somatiska vården har med anledning av kvalitetssäkring av genomförd organisationsförändring, till viss del omfördelats mellan områdena.
- Mindre justeringar av uppdrag mellan nämndområdena.
- Vidare kommer läkemedelsbudgeten för åren 2023–2025 att under hösten 2022 justeras jämfört med liggande plan i enlighet med läkemedelsenhetens analys och bedömning.

De ekonomiska förutsättningarna (inflations- och skatteunderlagsbedömning) som SKR redovisat i slutet av april är vägledande för kommande års ekonomiska uppräkningsstal.

Budgeten för den somatiska vården gällande länssjukvårdsområde somatik, närsjukvårdsområde söder, väster och norr är svår att balansera inom planperioden 2023 - 2025. För att ge verksamheterna förutsättningar att genomföra sina kostnadsreduceringar i en rimlig takt får dessa fyra områden budgeteras med ett sammanlagt underskott med 150 miljoner kronor för 2023 och 70 miljoner kronor för 2024, enligt tidigare beslut i regionfullmäktige. Fördelningen mellan dessa områden görs av hälso- och sjukvårdsnämnden i anslutning till fastställande av detaljbudgeten och delges regionfullmäktige.

3.4 Ekonomiskt scenario 2023–2025

3.4.1 Resultat

Med utgångspunkt i regionplan 2022–2024 och ovan beskrivna förutsättningar och konsekvenser av beslutade åtgärder, föreligger ett scenario för åren 2023–2025 med en ofullständig ekonomisk beskrivning.

I det ekonomiska scenariot för åren 2023–2025 saknas i nuläget förslag på finansiering med cirka 230 miljoner kronor år 2023 och 146 miljoner kronor år 2024. Osäkerhet råder gällande år 2025.

För finansiering av dessa obalanser föreligger ett flertal handlingsalternativ eller kombinationer av dessa:

- Kostnadsreduceringar utöver redan inarbetade i regionplan 2023–2025
 - I planen antagna kostnadsreduceringar
 - Hälso- och sjukvården (80 mnkr 2023, 80 mnkr 2024 och, vilket kräver särskilt politiskt beslut, 70 mnkr 2025)
- Välfärdssatsningar från staten genom statsbidrag av generell natur
- Skatteintäkter – högre skatteunderlag/justerad utdebitering

3.4.2 Investeringar

I regionplanens förslag till preliminära ekonomiska planeringsförutsättningar sätts investeringsramarna för perioden 2023–2025. Regionens långsiktiga investeringsstrategi är att den årliga nivån på återinvesteringar, över tid, motsvarar avskrivningskostnaderna. Dessutom kan eventuella strategiska investeringar tillkomma enligt särskilda beslut.

3.4.3 Likviditet

Regionens likviditet är i dagsläget relativt god. För att upprätthålla en god likviditet krävs fortsatt kostnadskontroll.

3.4.4 Pensionsavsättningar

I den nya finansiella policyn som regionfullmäktige beslutade om i november 2021 är ambitionen att under en femårsperiod avsätta cirka 1 100 miljoner kronor till den långsiktiga kapitalförvaltningen (pensionsmedelsförvaltningen). Huvudmålet är att minska belastningen från regionens pensionsåtaganden både vad gäller likviditetsbehov och pensionskostnader.

4. Förutsättningar

I detta avsnitt beskrivs samhällsförhållanden och omvärldsfaktorer som påverkar Region Västernorrlands verksamheter och uppdrag.

Omvärlden är osäker. Till exempel påverkar globala konflikter och ett förändrat säkerhetsläge i Europa oss. Det gör också covidpandemins fortsatta utveckling. För att kunna möta kommande utmaningar och hantera den påverkan som redan finns, pågår olika utvecklingsarbeten i Region Västernorrland, gällande till exempel beredskap och förstärkningar av civilförsvaret i regionen. Region Västernorrlands beredskapsarbete måste löpande anpassas till aktuella riskområden, vilket exempelvis kan röra digital säkerhet, negativ klimatpåverkan eller epidemier.

4.1 Demografisk utveckling

Över tid förändras länets befolkning, både i arbetsliv, levnadsvanor och livsstil men också i ålderssammansättning och antal. Det påverkar vilka behov som länets invånare har och vilka tjänster som Region Västernorrland behöver erbjuda. Prognoser visar att det är främst den äldre delen av befolkningen som ökar i antal och att ett färre antal individer i arbetsför ålder kommer behöva försörja en större grupp än idag.

När åldersstrukturen ändras, med fler äldre och färre i arbetsför ålder, ställs nya krav på hälso- och sjukvården. Samtidigt sker också snabba förändringar i sjukvårdsteknologin, och det påverkar både efterfrågan på vård och hur vården upplevs av individen. Det kommer att vara möjligt att bota betydligt fler sjukdomar och många individer kommer också kunna leva längre med en kronisk sjukdom, tack vare en mer effektiv vård och nya behandlingsformer. Det är positivt, men det betyder också att kostnaderna för hälso- och sjukvård kommer att öka i takt med att vårdkonsumtionen ökar.

4.2 Arbetsmarknad

Invånarnas sysselsättning och möjligheten till kompetensförsörjning är viktiga frågor för länets framtida utveckling. I Västernorrland har både företag och offentlig verksamhet svårt att rekrytera personal. Samtidigt är arbetslösheten i länet något högre än rikssnittet. Arbetspendlingen mellan kommunerna och tätorterna är relativt låg. Det är också färre i Västernorrland som har en eftergymnasial utbildning än i riket i snitt. Det är några exempel på förhållanden som påverkar arbetsmarknaden och kompetensförsörjningen i länet och som påverkar Region Västernorrland som arbetsgivare och samhällsaktör.

4.3 Omvärldsfaktorer

Nedan följer ett urval av faktorer som inverkar på regionens förutsättningar kommande år.

4.3.1 Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen

Förenta nationernas Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Arbetet med Agenda 2030 sker bland annat genom regionens hållbarhetsarbete samt finns införlivad i den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

4.3.2 God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik

Regeringens folkhälsopolitiska mål med åtta tillhörande målområden ger en långsiktig struktur för folkhälsoarbetet. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

4.3.3 Utveckling för god och nära vård

Sveriges regioner och kommuner står inför en omställning av hälso- och sjukvården.

Nära vård är ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg, som:

- Utgår från individuella förutsättningar och behov
- Bygger på relationer, är hälsofrämjande, förebyggande och proaktiv
- Bidrar till jämlik hälsa, trygghet och självständighet
- Grundas i gemensamt ansvarstagande och tillit

I relation till ovanstående, fortgår beredning nationellt utifrån *En sammanhållen god och nära vård för barn och unga* (SOU 2021:34), respektive *God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa* (SOU 2021:16) som väntas få genomslag under planperioden.

Länets sju kommuner och Region Västernorrland har skapat en målbild för God och nära vård i Västernorrland 2030⁵. Denna uttrycker en gemensam vision för att över tid kunna bygga en mer sammanhållen, mer jämlik och mer effektiv hälso- och sjukvård för länets alla individer, utifrån ett nära vård-perspektiv.

4.3.4 Fortsatt utveckling på nationell nivå

Under planeringsperioden förväntas flera utredningar på nationell nivå få genomslag. Några exempel är en ny tandvårdsreform, vilken kan förväntas påverka både tandvårdens uppdrag och finansieringsmodeller. Förändringarna är föreslagna att träda i kraft i utvalda delar under 2023 respektive i sin helhet till år 2026. Därutöver pågår en samsjuklighetsutredning, som bland annat belyser huvudmannaskapsfrågan för den framtida beroendevården.

Nationella strategin för hållbar regional utveckling 2021–2030, innebär att det regionala utvecklingsuppdraget kommer att förändras över tid. Strategin är bredare i sin ansats än tidigare strategier, samtidigt som fokus ökar på att nå målet om hållbar utveckling i alla delar av landet.

Den kommande kraftiga utbyggnaden av industrin i norra Sverige, med investeringar som både påbörjats och planeras, bedöms även kunna påverka Västernorrland. Positiva effekter av dessa investeringar kan ses också i Västernorrland, med förfrågningar om etableringar och investeringar som kommer att kräva snabba processer och gemensamma insatser från regional och kommunal nivå. Pågående och planerade investeringar skulle även kunna innebära en risk för Västernorrlands näringsliv, om expertkunskaper och arbetskraft som efterfrågas i övre Norrland primärt rekryteras från närliggande län och branscher.

Beslut har tagits om den nya nationella infrastrukturplanen. Region Västernorrland är som regionalt utvecklingsansvarig aktör också ansvarig för den regionala infrastruktur- och transportplaneringen. Den nationella planen ger vägvisning för nationella prioriteringar, därför är en samordnad dialog från Västernorrland om hur en kostnadseffektiv och ändamålsenlig sammanhållen transportinfrastruktur ska uppnås avgörande för att möta länets och norra Sveriges utmaningar.

871 85 Härnösand
Telefon: 0611-800 00 Fax 0611-802 00
E-post: region.vasternorrland@rvn.se
www.rvn.se